Svenskt Växtskydd

Stockholm 2015-10-12

Remissyttrande
Ert Dnr: M2015/1539/S
Vårt Dnr: SV/7/15

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Vägar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43)

Svenskt Växtskydd har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovan nämnda betänkande. Vi har följande synpunkter.

Inledning

Svenskt Växtskydd vill inledningsvis framföra att vi är mycket positiva till att den här utredningen genomförts. Det borde vara självklart och ligga i allas intresse att vi har effektiva och kompetenta myndigheter inom miljöområdet. Det är av stor betydelse för miljöskyddet, men också för näringslivsklimatet och företagens vilja att investera och utvecklas i Sverige.

Svenskt Växtskydd är frågande till varför det tog så lång tid innan betänkandet kom ut på remiss. Vi är vidare förundrade över texten i remissmissivet. Där framgår förvisso att regeringen önskar få synpunkter på förslagen i betänkandet, men det som är uppseendeväckande för oss är vilka förslag regeringen lyfter fram som särskilt intressanta. Visserligen är miljömålen i myndighetsstyrningen, den svenska vattenförvaltningen och miljöforskningens tillgänglighet alla angelägna områden, men det allra viktigaste och mest påfallande i betänkandet förbigås i missivtexten. Att det finns uppenbara och omfattande brister i regeringens styrning av miljömyndigheterna samt i effektiviteten i myndigheternas arbete med tillstånd, tillsyn och tillsynsvägledning nämns inte. Svenskt Växtskydd finner det anmärkningsvärt och oroande. Vi förutsätter trots detta att regeringen, precis som vi, vill lösa de problem som så väl beskrivs i betänkandet och att regeringen förstår betydelsen av väl fungerande, effektiva och kompetenta myndigheter.

Sammanfattning av Svenskt Växtskydds synpunkter

- Problembeskrivningen i betänkandet stämmer mycket väl med våra och delar av det övriga näringslivets erfarenheter. Idag finns det stora brister i effektivitet, enhetlighet, rättssäkerhet och konkurrensneutralitet i såväl tillståndsgivning som tillsyn. Det måste vara högprioriterat att åtgärda de identifierade och beskrivna problemen.

- Frågor om godkännande av bekämpningsmedel måste flyttas från Kemikalie-inspektionen till en annan myndighet, förslagsvis till den av utredningen föreslagna Miljöinspektionen. Idag fungerar handläggningen av ansökningar knappt alls och den har

Adress
Box 5501
114 85 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
+46 8 783 82 40

Fax

E-post
info@svensktvaxtskydd.se
Hemsida
www.svensktvaxtskydd.se

inte gjort det på många år. Detta har lett till längre och längre ärendeköer för ansökningar om godkännande. Det är därför som vi ser det hög tid att lyfta bort det ansvaret från Kemikalieinspektionen.

- Vi är positiva till att en ny myndighet Miljöinspektionen - med ett mer renodlat uppdrag - skapas. Viktigast är dock att myndigheters kompetens och effektivitet vid hanteringen av ärenden förbättras.

- Parallellt med formeringen av den nya myndigheten måste Kemikalieinspektionens oförmåga att hantera ansökningar om godkännande av växtskyddsmedel också få en kortsiktig lösning.

Problembeskrivningen och en ny miljömyndighet

Utredningen föreslår att en ny myndighet inrättas med huvuduppgift att bevilja tillstånd enligt kapitlen 9, 11, 13–15 i miljöbalken. Myndigheten ska också bedriva tillsyn inom dessa områden samt svara för tillsynsvägledning.

Svenskt Växtskydd tillstyrker förslaget.

Argumenten för att det verkligen behövs en förändring beskrivs väl i betänkandet. Våra erfarenheter och kontakter med våra medlemmar samt även med andra branscher och företag bekräftar den problembild som beskrivs. Det är tydligt att det inte fungerar effektivt idag. Därtill är kompetensen ofta otillräcklig.

De tydliga brister som finns när det gäller enhetlighet, rättssäkerhet och konkurrens-neutralitet i såväl tillståndsgivning som vid tillsyn är enligt vår uppfattning varken bra för miljöskyddsarbetet eller för företagen och deras möjligheter och vilja att investera och utvecklas i Sverige. Vi ställer oss därför positiva till att ansvaret för tillståndsgivning flyttas från Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna till den nya myndigheten. Svenskt Växtskydd förstår att frågan behöver beredas ytterligare. Vi menar dock att det skulle innebära stora fördelar att samla kompetensen för tillstånds- och tillsynsfrågor enligt kapitlen 9, 11, 13–15 i miljöbalken på en myndighet. En myndighet som kan se på miljöfrågor med helhetssyn och som betydligt bättre än idag förstår företagens verklighet och behovet av ha en effektiv ärendehantering.

Vidare tillstyrker Svenskt Växtskydd förslaget att möjligheterna för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och länsstyrelserna att föra talan i tillståndsprövningar för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen upphör. Vi menar att staten ska tala med en samlad röst i processer och att detta därtill ska göras så tidigt som möjligt. På så sätt skulle tillståndsprocessen kunna effektiviseras åtskilligt.

Med en sakkunnig och kompetent myndighet finns heller inga risker att detta går ut över miljöskyddet, snarare tvärtom. Med effektivare processer kommer miljöförbättrande åtgärder med mindre miljöbelastning snabbare till stånd och användning och produktion av bättre produkter med högre miljöprestanda påskyndas. När det gäller växtskyddsmedel

skulle effektivare myndighetsprocesser medföra en tidigarelagd användning av växtskyddsmedel som i än högre grad än i dag kan uppfylla samhällets önskemål om användning av växtskyddsmedel.

När det gäller tillsyn håller Svenskt Växtskydd med utredningen om att det endast ska utövas tillsyn i betydelsen kontroll av regelefterlevnad. Det ska inte finnas några andra uppgifter kopplade till tillsynen som ska styras av lag och innebära oberoende och opartisk myndighetsutövning.

Prövning av ansökningar om bekämpningsmedel

Enligt Svenskt Växtskydds uppfattning måste ansvaret att pröva godkännanden av bekämpningsmedel ske på en annan myndighet än Kemikalieinspektionen. Utredningen föreslår att uppgiften flyttas till den nya Miljöinspektionen.

Svenskt Växtskydd tillstyrker förslaget, men vill tydligt framhålla att oavsett om det skapas en ny myndighet eller inte så måste Kemikalieinspektionen fråntas detta ansvar.

Kemikalieinspektionen har under många år haft och har fortfarande, trots att problemet med långa handläggningstider med tydlighet flera gånger påtalats och utretts, helt orimligt långa handläggningstider för att hantera godkännanden av bekämpningsmedel. Det här innebär betydande problem och får allvarliga konsekvenser för det svenska lantbruket och frukt- och trädgårdsodlingen i sin ambition att skapa en uthållig produktion av baslivsmedel, samt de växtskyddsföretag som är aktiva på den svenska marknaden. Det är också tydligt att Kemikalieinspektionen inte fullgör sina skyldigheter enligt miljöbalken och gällande förordning då myndigheten ständigt bryter mot de lagstadgade tidsfrister som finns.

Justitiekanslern riktade i ett beslut den 2015-05-06 allvarlig kritik mot Kemikalie-inspektionen med anledning av myndighetens handläggningstider i ärenden rörande ansökningar om produktgodkännande av bekämpningsmedel. Det Justitiekanslern uttryckligen framhöll är att Kemikalieinspektionens prövningsverksamhet synes ha präglats av strukturella brister under lång tid, trots att man i olika omgångar försökt vidta förbättringsåtgärder. Det verkar enligt Justitiekanslern röra sig om en kombination av samverkande faktorer hänförliga till bl.a. myndighetens ekonomiska förutsättningar och egna prioriteringar, av regeringen ålagda prioriteringar, en ökad ärendetillströmning, större komplexitet i ärendena samt otillräckliga personalresurser. Även om det är omständigheter som kan förklara att problemen med långa handläggningstider varit svåra att bemästra är det enligt Justitiekanslern anmärkningsvärt att de ansträngningar som gjorts och de åtgärder som vidtagits under en följd av år för att komma till rätta med problemen ännu inte har gett några positiva resultat. Svenskt Växtskydd håller helt och fullt med Justitiekanslern i denna kritik.

Den handlingsplan som Kemikalieinspektionen tog fram efter Justitiekanslerns beslut uppfyller som vi ser det inte alls de krav som Justitiekanslern ställer. Den är enligt vår mening alltför oklar och diffus när det gäller hur man avser effektivisera processen. Vidare saknar handlingsplanen helt konkreta åtgärder, t.ex. en redovisning av antalet handläggare,

antal ärenden i kö och antal ärenden som ska handläggas. Vi menar också att det är fullständigt oacceptabelt att man inte planerar för balans i verksamheten förrän 2019 och att detta därtill förutsätter extra resurser.
(I kontakter med Miljö- och energidepartementet har det klart framgått att avgifterna efter den senast genomförda höjningen täcker kostnaderna för prövning och godkännande av växtskyddsmedel.)
Enligt vår bestämda uppfattning är det nödvändigt att det kommer till stånd en förändring när det gäller ansvaret att pröva godkännanden av bekämpningsmedel.

Eftersom skapandet av en ny myndighet behöver ytterligare beredning, är det viktigt att en lösning på problemen med Kemikalieinspektionens oförmåga att hantera ansökningar om godkännande av växtskyddsmedel, parallellt med formering av den nya myndigheten också får en kortsiktig lösning.

Andra förslag i betänkandet

Om uppföljning, utvärdering och resultatredovisning inom miljömålssystemet
Utredningen föreslår att Naturvårdsverkets uppgift att vart fjärde år redovisa en fördjupad utvärdering av resultaten i förhållande till generationsmålet och miljökvalitetsmålen utgår ur Naturvårdsverkets instruktion. Istället föreslås att Formas får i uppgift att regelbundet genomföra och till regeringen redovisa resultatet av arbetet med generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Svenskt Växtskydd har inget att erinra mot förslagen. Vi håller med om att effekterna av miljöarbetet och resultaten i miljömålssystemet bör utvärderas på ett annat sätt än idag. Vi instämmer således med utredningen i deras bedömning att det är ett problem att det inte sker någon oberoende och samhällsövergripande utvärdering av miljömålssystemets resultat.

Vattenförvaltning av kvaliteten på vattenmiljön
Utredningen föreslår att Vattenmyndigheterna avvecklas och att deras verksamhet flyttas till Havs- och vattenmyndigheten.

Svenskt Växtskydd har inget att erinra mot förslaget. Det är dock angeläget att det råd som utredningen föreslås ska inrättas vid Havs- och vattenmyndigheten, förutom att bestå av företrädare för de myndigheter som kan förväntas bli berörda av åtgärdsprogrammen, också består av företrädare för näringslivet. Detta på motsvarande sätt som nuvarande vattendelegationer på de fem Vattenmyndigheterna.

För Svenskt Växtskydd

Anders Normann
Verksamhetsledare